

Junie-eksamen memorandum

Punte: 300

Tyd: 3 ure

Vraag 1 Inkomstestaat, Balansstaat en Aantekeninge

(36 minute, 60 punte)

1.1 INKOMSTESTAAT

Verkope	3 600 000
Koste van verkope	✓✓✓(✓) (2 000 000)
Bruto wins	✓(✓) 1 600 000
Bedryfsinkomste	✓(✓) (40 000)
Bruto inkomste	(✓) 1 560 000
Bedryfsuitgawes	✓✓ (720 000)
Bedryfswins	840 000
Rente-inkomste (op vaste deposito)	40 000
Netto wins voor rente-uitgawe	880 000
Rente-uitgawe	✓(✓) (440 000)
Netto wins voor belasting	✓(✓) 440 000
Inkomstebelasting	✓✓(✓) (132 000)
Netto wins na belasting	✓✓ 308 000

1.2 Aantekeninge by die Finansiële State

1.2.2

Behoue inkomste	
Saldo aan die begin van die jaar	✓(✓) 702 000
Netto wins na belasting	✓(✓) 308 000
Totale dividende	✓✓ (210 000)
Betaal	120 000
Voorgestel	✓(✓) 90 000
Saldo aan die einde van die jaar	✓(✓) 800 000

1.2.2

Handels- en ander betaalbare bedrae	
Handelskrediteure	380 800
Vooruitontvange inkomste	24 000
Opgelope uitgawes	18 000
SAID (inkomstebelasting) (R3 200✓ + R132 000✓ – R112 400✓)	(✓) 22 800
Aandeelhouders vir dividende	(✓) 90 000
	535 600

Balansstaat soos op 28 Februarie 20.9

1.3 BATES	
Nie-bedryfsbates	✓(✓) 6 250 160
Tasbare bates (balanseringsbedrag)	✓(✓) 6 050 160
Vaste deposito	✓(✓) 200 000
Bedryfsbates	✓(✓) 1 285 440
Handelsvoorraad	620 000
Handels- en ander ontvangbare bedrae	480 000
Kontant en kontantekwivalente	✓(✓) 185 440
TOTALE BATES	✓(✓) 7 535 600

EIENAARSBELANG EN LASTE	
Kapitaal en reserwes	✓(✓) 5 000 000
Gewone aandeelkapitaal (R1 200 000✓ + R3 000 000✓✓✓)	(✓) 4 200 000
Behoue inkomste	✓(✓) 800 000
Nie-bedryfslaste(R7 000 000 – R5 000 000)	2 000 000
Bedryfslaste	✓(✓) 535 600
TOTALE EKWITEIT EN LASTE	✓(✓) 7 535 600

Vraag 2 Kontantvloei en verhoudings

(39 minute, 65 punte)

2.1

Kontantvloei uit beleggingsaktiwiteite	✓(✓) (322 000)
Aankope van tasbare bates (R656 000✓ – (R66 000✓ + R84 000✓ + R872 000✓)	(✓) (366 000)
Opbrengs uit die verkoop van tasbare bates	✓✓884 000
Verhoging finansiële bates (R100 000✓ – R60 000✓)	✓ (40 000)

2.2 $1\ 200 \times R2 = R2\ 400$

2.3 Likiditeit: die moontlikheid om korttermyn skuld te betaal deur korttermyn bates te gebruik.✓✓

Winsgewendheid: die moontlikheid om verpligtinge betyds te betaal of om langtermynskuld te betaal.✓✓

2.4.1 Persentasie netto wins voor belasting op omset = $\frac{210\ 000}{608\ 820} \times 100 = 34,5\%$ (✓)

Persentasie bedryfsuitgawes op omset = $\frac{186\ 130}{608\ 820} \times 100 = 30,6\%$ (✓)

2.4.2 Die persentasie netto wins voor belasting op omset verhoog van 25,78% in 20.7 tot 34,5% in 20.8.✓✓

Die persentasie bedryfsuitgawes op omset verlaag van 38,39% in 20.7 tot 30,6% in 20.8.✓✓

Die onderneming toon beter kostekontrole.✓✓

2.5.1 Gemiddelde debiteure = $\frac{R64\ 150 + R52\ 650}{2} = R58\ 400$

$\frac{R58\ 400}{R426\ 820} \times \frac{365}{1} = 50$ dae (✓)

2.5.2 Hef rente op agterstallige debiteurerekeninge

Staan kortings toe vir vroeë betalings

Stuur rekeningstate aan debiteure

Stuur SMSe

Enige $2 \times 2 = 4$ ✓✓✓✓

2.5.3 Die bedryfsverhouding verhoog van 0,84 : 1 in 20.7 na 1,11 : 1 in 20.8

Die vuurproefverhouding verhoog van 0,38 : 1 in 20.7 na 0,38 : 1 in 20.8

Handelsvoorraadomsnelheid verhoog van 115 dae in 20.7 tot 150 dae in 20.8

Debiteure-invorderingsperiode verminder van 55 dae tot 50 dae.

Die krediteurebetalingsperiode verhoog van 72 dae tot 97 dae.

Enige $2 \times 2 = 4$ ✓✓✓✓

Die onderneming gaan dit moeilik vind om hulle korttermynskuld te betaal.

2.6.1 $250\ 000 : 600\ 000 = 0,42 : 1$ (✓)

2.6.2 Doen aansoek vir nog 'n lening ✓✓.

Die onderneming se hefboomverhouding is laag. ✓✓

2.7.1 $600\ 000 / 300\ 000 \times 100 / 1 = 200$ sent (✓)

2.7.2 Dit is goed om te verkoop✓✓, die markwaarde is meer as die netto batewaarde ✓✓.

Vraag 3 Korporatiewe bestuur en oudits

(12 minute, 20 punte)

- 3.1 Internasionale Finansiële Rapporteringstandaarde ✓
 3.2.1 Balansstaat
 3.2.2 Inkomstestaar ✓✓
 3.3 Enige geldige rede (slegs een) ✓✓
 Om die aandeelhouders te beskerm; die aandeelhouders/eienaarskap van aandeelhouders te skei van kontrole
 OF fonds van die publiek te gebruik
 OF te verseker dat daar 'n regverdige weerspieëling in die Finansiële State voorkom
 OF te verseker dat direkteure nie die syfers verkeerd interpreteer nie
 OF om verantwoordelik te wees teenoor rolspelers, bv. aandeelhouders, SAID
 OF om bedrog te ontmoedig
 3.4 Enigeeen van die ander rolspelers ✓ Rede ✓✓
 • Moontlike beleggers (finansiële instansies) – om beleggings te maak
 • Leners – om te sien of die maatskappy solvent is en veiligheid van hulle lenings
 • Verskaffers – om te sien of bedrae verskuldig betaal kan word
 • SAID – om belasting akkuraat te bereken
 • Kompetisie – om resultate te vergelyk
 • Unies – vir loononderhandelings/werkbeskerming
 • Direksie – om prestasie te bepaal
 • Regering – vir statistieke
 • Registrateur van Maatskappye – om aan wetgewing te voldoen.
 3.5 Enige geldige verduideliking ✓✓✓
 • Ouditeure verskaf redelike versekering omdat hulle nie alles nagaan in die maatskappy se boeke nie (slegs monster word gebruik)
 • Kostefaktor / tydrowend – indien alles nagegaan word.
 3.6 Enige geldige verduideliking wat aandui dat minder tyd geneem word tydens die audit ✓✓✓.
 • Interne ouditeure sal werknemers se foute verminder
 • Eksterne ouditeure sal minder tyd gebruik wanneer die boeke ge-audit word
 • Admin behoort in plek te wees – dokumente reg geliasseer.
 3.7 Enige twee geldige redes ($2 \times 2 = 4$)
 • Dissiplinêre optrede teen lid wat nalatig is
 • Toepassing van Etiese kode/geloofwaardig
 • Nakoming van AARP en IFRS
 • Professionele ontwikkeling/opleiding/opgedateerde omsendbriewe
 • Verseker hoë vaardigheidsvlakke
 • Beheer kwalifikasies
 • Bemark die professie
 • Stel ondersoek in na klagtes teen lede.

Vraag 4 Voorraadwaardasie

(29 minute, 48 punte)

- 4.1 Eerste-in, eerste-uit
 OF Die oudste sokkerballe word eerste verkoop. ✓✓.

$$\frac{R430\,500}{2\,100 \text{ sokkerballe}} = R205 \text{ elk}$$

 4.2
 4.3 Totale balle beskikbaar ($750 + 2\,480 - 1\,100$) = 2 130 sokkerballe ✓✓
 Aantal verkoop = 2 100 sokkerballe ✓✓
 4.3.1 Aantal gesteel = 30 sokkerballe ✓
 Debiteer HANDELSVOORRAADVERLIES / verlies as gevolg van diefstal ✓ R3 300 ✓
 4.3.2 Krediteer HANDELSVOORRAAD ✓ R3 300
 4.4 480 sokkerballe teen R160 R 76 800 ✓✓✓
 620 sokkerballe teen R120 R 74 400 ✓✓✓
 Totaal R151 200 ✓

- 4.5 Beginvoorraad R 82 500 ✓
 Aankope 340 800 ✓
 Gesteel (3 300) ✓
 Eindvoorraad (151 200) ✓
 4.5.1 Koste van verkope 268 800 ✓
 4.5.2 Bruto wins vir die jaar
 Verkope R430 500 (✓)
 Koste van verkope (268 800) (✓)
 Bruto wins 161 700 (✓)
 4.6.1 Gemiddeld word daar 175 sokkerballe per maand verkoop – daar sal 6,3 maande se voorraad wees
 OF
 Koste van verkope vir die jaar is R268 800 (R22 400) – finale voorraad is R151 200 – daar sal 6,8 maande se voorraad wees.
 Enige $1 \times 3 = 3$
 4.6.2 Adviseer
 Koop in kleiner hoeveelhede aan, maar meer gereeld
 Bestel slegs wanneer hulle minimum voorraadvlakke bereik het (herbestelvlak)
 Hulle voorraad bly te lank op die rakke.
 Enige $2 \times 2 = 4$
 4.7.1 Werknemers wat dink hulle is onregverdig ontslaan kan die KVBA raadpleeg om hulp. ✓✓✓ Suid-Afrikaanse arbeidswetgewing. ✓✓✓
 4.7.2 Ja. ✓ Die eienaar is veronderstel om die dissiplinêre prosedure te volg. ✓✓✓
 4.7.3 Hou 'n dissiplinêre verhoor
 Peter het die reg tot 'n verteenwoordiger bv. iemand van die unie
 Hy kan 'n skriftelike waarskuwing ontvang omdat dit sy eerste oortreding is.
 Enige $1 \times 3 = 3$ ✓✓✓
 4.7.4 Daar is professionele liggame wat hom kan help om 'n etiekkode op te stel. Sodra die kode reg is om te implementeer, moet dit aan die werkers gekommunikeer word.
 Enige $1 \times 3 = 3$ ✓✓✓

Vraag 5 BTW

(30 minute, 50 punte)

- 5.1 (A) $\frac{14}{100} \times 300 = 42$ (✓)
 (B) $\frac{114}{14} \times 1\,400 = 11\,400$ (✓)
 (C) $\frac{14}{100} \times 1\,400 = 10\,000$ (✓)
 (D) $\frac{14}{100} \times 250 = 35$ (✓)

5.2
Dt.

BTW-INSET

Kt.

2.11 Apr.	1 30	Saldo Bank✓ Krediteurekontrole✓	a/b KBJ KJ	✓ 22 380 ✓ 4 480 ✓ 4 200 <u>31 060</u>	2.11 Apr.	30	Krediteurekontrole✓ Krediteurekontrole✓ BTW-kontrole✓	KBJ KAJ AJ	✓ 84 ✓ 588 (✓) 30 388 <u>31 060</u>
--------------	---------	---------------------------------------	------------------	---	--------------	----	---	------------------	--

BTW-UITSET

2.11 Apr.	30	Debiteurekontrole✓	KOJ	✓ 42	2.11 Apr.	1	Saldo	a/b	✓ 28 340
		Debiteurekontrole✓	DAJ	✓ 140		30	Bank✓	KOJ	✓ 3 360
		Debiteurekontrole✓	AJ	✓ 35			Debiteurekontrole✓	DJ	✓ 1 400
		BTW-kontrole✓	AJ	(✓) 32 883					
				33 100					33 100

BTW-KONTROLE

2.11 Apr.	30	BTW-Inset ✓	AJ	(✓) 30 388	2.11 Apr.	30	BTW-Uitset ✓	AJ	(✓) 32 883
		Saldo	o/d	(✓) 2 495					
				32 883					32 883
					2.11 Mei	1	Saldo	a/b	(✓) 2 495

5.3 Bedrag betaalbaar aan✓ SAID = R2 495✓
Handels- en ander betaalbare bedrae✓✓

Vraag 6 Bankversoening

(28 minute, 46 punte)

6.1

Bankversoeningstaat op 31 Mei 20.8	Debiet R	Krediet R
Kredietsaldo✓ volgens die Bankstaat		(✓) 833
Krediteer uitstaande deposito		✓✓ 1 620
Debiteer uitstaande tjeks: B 89712	✓✓ 270	
B 89830	✓✓ 826	
B 89834	✓✓ 3 400	
Krediteer tjeks foutiewelik gedebiteer		✓✓ 150
Kredietsaldo✓ volgens die BANK rekening		(✓) 1 893
(R33 720✓ + R2 700✓ – R38 415✓ + R750✓ – R165✓ – R120✓ – R65✓ – R298✓)		
	4 496	4 496

6.2.1 Vergelykings met eksterne ondernemings se dokumente word gemaak, of die syfers wat in die boeke verskyn. Indien verskille verduidelik kan word, sal foute, weglatings of bedrog verminder. ✓✓✓

6.2.2 Die tjek het verjaar/is verouderd✓, kanselleer dit in die KOJ✓✓ OF Dt. BANK; Kt. DONASIES

6.2.3 Plaas dit weer in die Bankversoeningstaat as 'n uitstaande tjek.✓✓

6.2.4 Skryf die tjek terug✓ Dt. BANK✓ en Kt. KREDITEUREKONTROLE✓

6.2.5.1 Enige geldige verduideliking ($1 \times 3 = 3$) ✓✓✓

Moontlike antwoord:

Kassiere staaf doelbewus laer deposito's elke maand. Sy neem moontlik groot bedrae geld vir eie gebruik en vervang dit dan met nuwe fondse tot haar beskikking nader aan die einde van die maand. – Geldwassery

6.2.5.2 Enige drie geldige maatstawwe ($enige 3 \times 2 = 6$) ✓✓✓✓✓✓

Moontlike antwoorde:

Interne ouditeur moet die kassiere se kontantdeponeringsproses nagaan.

Deposito's moet daaglik gemaak word.

Skeiding van pligte. Die kassiere moenie kontant ontvang, depositostrokies voltooi en die bankwerk doen nie aangesien sy moontlik die kontant kan terughou omdat sy alles self doen.

6.2.5.3 Enige twee geldige stappe (*enige* $2 \times 2 = 4$) ✓✓✓✓

Moontlike antwoorde:

Bestuur moet onmiddellik in kennis gestel word.

Dissiplinêre aksie moet volg – kassiere is geregtig op 'n regverdige verhoor en mag verteenwoordig word.

Indien sy tydens die verhoor skuldig bevind word aan bedrog – 'n kriminele saak moet dit aangegee word by die polisie.

Sy kan ontslaan word.

Reik 'n skriftelike waarskuwing uit.

Vraag 7 Debiteure-ouderdomsontleding

(7 minute, 11 punte)

7.1 Ouderdomsontleding verdeel die debiteure in tydintervalle soos hulle rekeninge uitstaande is.

Dit is belangrik vir die eienaar om te weet watter debiteure nie hulle kredietooreenkomsterme nakom nie.

Ouderdomsontleding is 'n hulpmiddel vir bestuur om die uitstaande skuld van die onderneming te bestuur.

7.2 Debiteure met uitstaande skuld wat meer as 90 dae is, is aansienlik vanweë die groot bedrag van debiteur Abrahams wat uitstaande is (90 dae uitstaande is meer as die huidige bedrag).

Ongeag dat Abrahams 'n groot bedrag skuld, word krediet steeds aan hierdie debiteur toegestaan.

Fouche het 'n negatiewe saldo op 30 dae. Dit kan 'n aanduiding wees van swak administrasie.

Debiteur Venter koop steeds maandeliks (alhoewel minder as Abrahams) ongeag dat daar skuld is wat ouer as 90 dae is.